

Dokumentnamn

Beslut

Beslutsdatum

2022-05-23

Diarienummer

Ö 20-2022/3.1

Klagande

Göteborgs universitet

Överklagat beslut

Etikprövningsmyndighetens beslut den 1 februari 2022, dnr 2021-04166, se Bilaga

Projekttitel: Från apati till empati? Effekterna av uppslukande virtuell verklighet på attityder till flyktingar i Sverige

Saken

Prövning enligt lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor (etikprövningslagen)

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden för etikprövning godkänner den forskning som avses i ansökan.

Bakgrund

Detta forskningsprojekt utgör en delstudie inom ett omfattande multidisciplinärt forskningsprogram, där flyktingars politiska och sociala möjligheter och begränsningar för integration studeras. I delstudien undersöker forskarna hur empati, fördomar och prosocialt beteende (viljan att hjälpa andra) påverkas när forskningspersoner i VR-miljö får dela syriska flyktingars svårigheter i vardagen. Åtta syriska flyktingar och två ospecificerade "byråkrater" deltar i workshops med att ta fram fyra olika typer av VR-berättelser, vilka visserligen baseras på deras erfarenheter men framställs i fiktiv form.

Forskningspersonerna rekryteras bland besökarna vid en vetenskapsfestival och experimenten utförs i den miljön. De ska före och efter exposition för VR-berättelserna samt vid en 3-månadsuppföljning besvara frågor avsedda att belysa empati, fördomar och prosocialt beteende. Dessutom inhämtas uppgifter om bl.a. etnisk och religiös bakgrund och partipolitiska preferenser. Olika antal forskningspersoner anges i handlingarna (cirka 400 eller minst 500).

Etikprövningsmyndigheten avslog etikansökan eftersom man fann att de syriska flyktingarna skulle kunna identifieras av deltagare vid vetenskapsfestivalen när dessa får ta del av VR-berättelserna. Dessutom fann myndigheten att informationen till flyktingarna inte gav tillräcklig grund för dem att ta ställning till vad ett deltagande skulle innebära.

Klaganden anför att de kunskapsvinster forskningen innebär vida överstiger riskerna med att de syriska flyktingarna kan identifieras. Klaganden framhåller att de historier flyktingarna berättar är fiktiva och hänvisar till ett omfattande utdrag ur den etikkod som tagits fram av

Postadress

Överklagandenämnden för etikprövning
c/o Vetenskapsrådet
Box 1035
101 38 Stockholm

Besöksadress

Västra Järnväggsgatan 3

Telefon

08-546 77 610 vx

E-post

kansli@onep.se

Webbplats

www.onep.se

Dokumentnamn
Beslut
Beslutsdatum
2022-04-11

Diarienummer
Ö 20 -2022/3.1

forskarsammanslutningen The International Visual Sociology Association (IVSA). Dessutom uppges att de deltagande flyktingarna redan har lämnat samtycke.

I av Överklagandenämnden begärd komplettering framhålls att de syriska flyktingarna är medarbetare i framtagandet av VR-berättelserna och klaganden har utförligt motiverat varför känsliga uppgifter om forskningspersonernas etniska bakgrund och politiska och religiösa preferenser behövs för att besvara studiens frågeställningar. En ny version av enkäten, språkligt förbättrad, har bifogats kompletteringarna och sakuppgifter har korrigerats.

Skäl för beslutet

Brukarmedverkan har kommit att bli en viktig del i många forskningsprojekt. Överklagandenämnden finner att de flyktingar som deltar i den inledande workshopen inte ska betraktas som forskningspersoner utan som medverkande i framtagandet av det grundläggande forskningsmaterialet. Deras deltagande i projektet omfattas därför inte av etikprövningslagen.

Klaganden har genom ingivna kompletteringar utförligt motiverat varför de personuppgifter som samlas in är nödvändiga för att besvara studiens frågeställningar. De språkliga och faktamässiga bristerna i tidigare version av den enkät forskningspersonerna ska besvara är åtgärdade. Överklagandenämnden finner därför att forskningen kan godkännas.

Överklagandenämndens beslut får enligt 37 § etikprövningslagen inte överklagas.

Detta beslut har fattats av Carina Gunnarsson, Yvonne Lundberg Giwerzman, Kjell Asplund (föredragande), Bengt Gustafsson, Ingemar Engström, Johan Fritzell och Lena Näslund. Vid den slutliga handläggningen har dessutom ersättarna Christina Eintrei och Birgitta Hübinette samt kanslichefen Jörgen Svidén, administrativa sekreteraren Katarina Gate Lundgren och juristerna Amelie Metz och Johanna Sjöcrona deltagit.

På Överklagandenämndens vägnar

Carina Gunnarsson
Ordförande